دەقی شعری. نەوە زێڕەکانی ئادەم. (بەشی ١) ... بەرزنجی جەمال

من نامەوێت بچمەوە سەر ئادەم،
هەستەکەم نەوەی زەمەنێکم؛
هێشتا هیچ سێوێک نەخوراوە.
ئاخر نەک وشەکانم،
پێستیشم نامۆیە بەم حەشاماتە.
شەو تا گزنگ، ڕۆژ تا زەردە پەڕ
بەشوێن خوایا ئەگەڕێم.
ئەڵێم بەڵکوشەقێکم لێ بداو
هەڵم بداتەوەعەدەن.
من زوو زوو لۆمەی ئادەم ئەکەم.
بیرمە شەوێ هاتە خەونم ، ووتی:
من لەبرسا سێوەکەم نەخواردووە.
تێگەیشتم کە لەبەر لیبیدۆ بووە،
ئاخر ئەم ئاگرە حەوا نەبێت،
کێ ئەتوانێت خامۆشی کات…؟!

نەوەکانی ئادەم زێڕ نین
هەر کت و مت ئادەم خۆی.
من نامەوێت بچمەوە سەر ئادەم.
سەیرە..!!
جەند خرە بەردێکی خشڵاوی،
بەتاڵە مووی ئافرەتێکەوە،
بەدەست چەند بەربەریەکەوە

(١)

ئاخر دڵۆپە سوێرەکانی نێوان پەنجەکان بێ رەحم بن،
تەنانەت ئاویش نابێت تینوێتی زەوی بشکێنێت.
ئەوان بە ئاوی سوێر تینوێتییان ئەشکێ،
من هاکا خنکام.
ئەوان زۆر لە سوتان ڕائەمێنن،

هەنێ جاريش لە خنكان.
كەچى هەر سەير ئەكەن
وەك بڵێى چێژ لەوديمەنە وەرگرن.
بيرمە گەنج بووم، نە ئەخەوتم،
ڕام ئەكرد خێرا، خێرا
هەر كە ئەگەيشتمە لوتكەى چياكە.
گ□مزانە لەوێ خەوتبوون.
هەر بەخەوتوويى لەوێيان دانابوون.
ئيتر هەر ڕووم نەبوو بچمە سەرەكەشەوە.
سەر شۆڕ، مل حيز ئەگەڕامەوە.
شەوتا بەيان دايكم چقڵى پێكانمى دەرئەهێنا.
ئەو حەپۆلە ليكنانە هەر بەخەواڵويى هەموو گوڵەكانيان برد،
هێشتا دركێك نەچووە دەستيان.
من ساڵەهايە ئەم چيرۆكە ئەخوێنم و ئەخوێنمەوە.
ئيتر بێزار بووم بێزار.

زۆرجار كە ئەچوومە محازەرەوە
مامۆستا گەمژەكانم هەر ئەيان ووتو ئەيان ووتەوە؛
ئەم بەردە خڕەى ئێمە لەسەرى ئەژين،
هێشتا پڕپڕە لە جوانى، پڕپڕە لە هيوا.
چەنێ گاڵتەجا□ي□…
خۆيان بێ هيوا،
بە دنيايەك ناشرينييەوە سەريان نايەوە.

(٢)

ئادەمييەكان زۆر بى هەستن.
جمەيان دێت، قوڵپ ئەدەن، ئەبن بە هەڵم.
هێشتا ئاگرى ژێر ئەم دۆزەخە خۆشتر ئەكەن.
وەك بڵێى كێ بڕكێيان بێت،
كاميان زۆرترين ئازار بچننەوە.
ئەوشەوە زۆر گريام بەديار تيقي□كەمەوە
سەكسارێكى سور،
چى دارى سەر زەمنى خوا هەيە ئەيبڕێت.
بودەڵەيەكى گرگن،
گەوهەرى ژێر ئەم خاكە، ئەڕژێنێتە سەر زەمينى خوا.
ئەو جەلادە بەربەرييەش سوێندى خواردووە؛
وەجاخى ژێر ئەم دۆزەخە نا بێت هەرگيز خامۆش بێت.

چەند ناشیرینە ئەم دوکەڵە.
ئێوچێژ لە ئازار ئەبینن،
من نامەوێت ببم بە هەڵم، ببم بە ئازار.
ئەمەوێت هەستی پێ بکەم.

من نەوە زۆڵەکەی ئادەمم.
چیرۆکی زۆرم نوسیوە.
باپیرم هەر ئەی ووت؛
‘جنێو بەهەموو کەس بدە، بە پیاوانی خوا نا’.
لە وەسیەتەکەیدا بۆی نوسیبوم؛
‘ئەوان یان جادوگەرن، یان بریکاری خوا’.
هەر بەڕاست کەس جورئەت ئەکا، بچێ بە گژ خوا…!
تێگەیشتم ئەوان چەنێ گەورەن.
ئەم جارە کە هاتە خەونم،
هەموو شتێکی پێووتم لەبارەی پیاوانی خواوە.
ووتی؛ ‘ ئەگەر دەرگای بەهەشتیان بۆت وڵآ کرد، تۆ بچۆرە دۆزەخ’

(٣)

ئەو گەمژانا زۆر بێ ئاگان،
خوا دەمێکە دۆزەخی گواستۆتەوە سەر ئەم زەمینە.
وەرە ببە بە ‘با’
با ئەم ئاگرە خامۆش بێت،
یانیش خۆشتر.

هەر بەڕاست نەوەکانی ئادەم زۆر زانینخوازن.
لە دوای مەرگی باوکەوە هەر ئەڕۆن و ڕێ ئەکەن.
جارێ ناوەستن، ناپرسن،
ئاخۆ کام تولە ڕێ ئەمان باتەوە عەدەن..؟
کام ڕەشەبا شوێن پێکانمان هەڵئەگرێتەوە سەر زەمینی باوک..؟
تیغی ملی مامز و گەردی نیوکلییە مان خستە سناپچاتەوە
هێشتا دەستمان نەدا لە خۆر…
نەچوینەوە سەر کوچەی ماڵی باوک..
ئێمە چەنێ وونین..!
چیمان دورییەوە..؟
هەر ئازاری توندتر، خوێنی خەستتر.
مامۆستاکانم زۆر گەمژە بوون.
لەدوای شەڕی براکانەوە،

جوانی و هیوا؛
هەرپۆڵیشی سەرلێومان بوون.
نەتوانیمان قوتیان بەین، نە هێشتمان بێنە ناومانەوە.
ئەفسوس..
من میزی درەنگانی شەوبێزارم ئەکات و
خەوم ئەزڕێنێ.
سوڵتانەکانی ئادەمیش، فەیس بوک و نیوکلیە.
هەموو شەوێک ئەکەومە هەلەکە سەما وچاوەرێی ش□ بەقم.

(٤)

کەڵکەڵەی عەدەم لێی داوم.
ئەوان هێشتا خەون بە تڕی زلترەوە ئەبینن.
چۆن ووشەی درێژتر گ□ بکەن...؟
ڕستەی زیاتر هەڵچنن....؟

من نەوە زۆڵەکەی ئادەمم
نامەوێت بچمەوە سەر باوکم.
هەموو شەوێک خەون بەو شارە مێرووﻻنەوە ئەبینم؛
بەژێرپێی ئادەمییەکانەوە
چ دژوارە ئاسەوارێکیان جێ هێشتووە..!
زۆر ڕقم لە شارە...
شاری ئادەمییەکان زۆر تاقەت پڕوکێنە.
جمەی دێت و تۆ ناتوانی هیچ مرۆڤێ ببینی،
مەگەر لوتت بەی لە لوتی.
من ئەمەوێت بچمەوە شاری خوا.
لەوێ دە چاو هەیە بۆ بینین؛
تەنها بینی خوا...
نە بۆ گریان..
نە بۆ تێڕامانی پوزی قەحپەکان...
لەوێ هیچ دەستێ تەور ناوەشێنێ.
دەستەکان تەنها گوڵ ئەگرن.

نەوەکانی ئادەم زۆڵ نین
ڕێک ئادەم خۆی.
پڕپڕن لە غەریزە؛ لە خوێن لە شەهوەت.
ئەوان ئەگرین و هەڵئەپەڕن.
هەمیشە خەواڵون یا خەوتوون.

(٥)

من نەوە بیژوەکەی ئادەمم.
من هەرگیز نێرگز نیم.
عەیامێکە دەفکرم…
هەر بەد گومانم.
زۆر دەترسم هەموو شتێ خەونێ بێت.
هێشتا دەمەوێت هەموو شەوێک تاریکی دونیا قوت بدەم.
ئەو هەموو بیرکرنەوەیە سەری من ئەخوا
دەستم پڕ پڕە لە سێو و نایخۆم.
من ئەمەوێت کوڕی زەمەنێک بم
هێشتا هیچ درەختێک نەژاکابێت..
مەلۆتکەیەکەی جێ ماوی ژێر درەختی سێوەکە بم.
هێشتا بەر شەقی خوا نەکەوتبێتم..
ئاخر من زۆر ڕقم لەو کۆچە بوو
ئەمزانی ئەم مەنفایە گەڕانەوەی نیە.
ئەم کۆچە زۆر دوورە
ساڵەهایە ئەیپێوین، هەر ئەڕۆین و ڕێ ئەکەین
بێ ئەوەی لە حیکمەتی ڕۆیشتن تێبگەین.
نە جارێ ئەوەستین…
نە جارێ ئەپرسین…
ئاخۆ کام تولە ڕێ ئامان باتەوە باغی عەدەن..؟
هەموو شتێ خەونێکی خۆش بوو؛ زڕا.

من لەگەڵ ئەم حەشآماتە هەڵناکەم
تەنانەت ڕقم لە گوڵ فرۆشەکانیشە.
ئەوان جەلادن جەلاد…
لقی کام دەرەخت نەما سەری نەپەڕێنن؟
کام چرۆ نەما هەتیوی نەکەن؟

(٦)

هەموو گوڵەکانیان ڕنی…
باخەکانیان ڕووتانەوە…
گەڵاکانیان وشک کرد و
خۆیان تۆزێ..تەنها تۆزێ گەروویان تەڕبویەوە.

ماوەیەکە وا هەست ئەکەم زۆر ئاسودەم.

ساڵا نێکە پەڕەیەکیشم نەخوێند□ تەوە
ئاخر من پێم وایە؛ وشەیەک زیاتر، ئازارێک زیاتر…
ژانی ئەو ئازارە جەرگ بڕە.
بەڵام هەرکات سەیری تیقییەکان دەکەم
سەرم پڕپڕ دەبێ لە ووشە.
ڕێک ئەو برادەرەم بیردێتەوە
لەگەڵ هەموو گو کردنێکدا
دنیایەک ووشەی دا ئەنا..
تومەس دێرکانی قوت دابوو،
هیچیانی نەخوێندبۆوە.

نەوەکانی ئادەم زۆر حەز ب□ بینینی خوا ئەکەن.
زوو زوو ئەچنە ماڵەکەی؛ بەزۆری ل□ دەرگای پشتەوە،
هەندێ جاریش لە پەنجەرەوە.
من زۆر بەغیلی بە ئادەم ئەبەم.
ئاخر ئەو هەردوو دوونیای بینی..
کەچی فەیس بوک نا.
ئەو ڕوخساری خواشی بینیوە.
من تەنها ئەو گ□مزانە دەبینم؛
ناویان لەخۆیان ناوە خوا…
دوێنێ شەو لە خەوما ببووم بە دکتۆر،

٧
هی مر□ق نا.
هی ئاژەڵ.
دەمێکە نەژادی مر□ق ل□سەر لەم هەسەرەیە نەماوە.
یان سیزیفن یان نێرگز.
وەلێ بت شکێن دەمێکە مردوون.
زۆر جار خەون بە یوسفەوە ئەبینم
هەموو جار ئەڵێت؛
هەرگیز پێت وانەبێت ئاو تینوەتی تۆ ئەشکێنێت.
تینوەتی خۆی زادەی ئاوە، ئاو نەبێت تۆ هەرگیز تینوت نا بێت.
من میزی شەوانی زستان زوو زوو لەخەوم ڕا ئەچڵەکێنێ
نەک تینوێتی..
زۆر جار تەمی سەر پەنجەرەکە لائەدەم،
سەیرێکی گڵۆپی سەر شەقامەکان ئەکەم.
تۆ بڵێی ئەو تروسکایە ڕێگا ڕۆشن کاتەوە..؟

نا..
ئەسڵەن ڕووناکی ئیشی ئەوەیە چاوت کوێر بکات.
هێزی ڕووناکی نەبوایە
ئێمە هەرگیز سڵمان لە تاریکی نە ئەکردوە.

نەوەکانی ئادەم؛
پڕ پڕن
لە خوێن
لە شەهوەت
ڕێک ئادەم خۆی..
تۆ هرگیز دیقەتت داوە..
هەرگیز بیرت لەوە کردۆتەوە
ئەسرینی، مناڵێکی پێ پەتی- چڵمن، نەوەرێت..؟
چۆن ئەتوانی ئەو فرمێسکە وشک بکەیت..؟

(٨)

چاوی دەرئەکەی؟
کوێری ئەکەی؟
بۆڕی فرمێسکی ئەبڕیت؟
پەڕەیەکی کتێبەکەیت ئەدڕیت و لەسە گۆنای ئەیسڕیت؟
نا..
خوا سوڵتانەکانی سەر زەمینی ئادەم
هەرگیز ناهێڵن ئەو ئەشکە وشک کات.
کارێزێکەو لەبن نایات.
ژانێکی ئەبەدییە خواکان سەرمەست ئەکات.
نەوەکانی ئادەم زۆر حەز بە بینینی خوا ئەکەن.
زۆرجاریش ئەچن بەگژ خواکەی ئادەما..
وەلێ لەمەڕ خواکانی خۆیان زۆر دەستە پاچەن..
هەمووان شکەتن،
وا ئەچنە ڕیزەکەوە.
چ جەنگەڵێکە ئێرە…!!
نەوکانی ئادەم هەر دەڵێی داری بنیامینن قۆخیان گرتووە.
هەمووان مەحکومی تارماییەکەی ئادەمین.
ئادەمیش کوشتەی ناوگەڵی حەوا..
حەوا …!!
هەرکات دێتە سەر باسی ئەو من ئیتر ئەترسم..
ئەوەستم، دەمێکی لاڵ و قەڵەمێکی شکاوم.

من هەرگیز ناتوانم حەوا بناسم.
کەس ناتوانێت
خوا ن□ بێت.

نەوکانی ئادەم زۆر ئەچنەوە سەر باوانیان.
وەلێ من ئەمەوێت کوڕی زەمەنێک بم؛
هێشتا هیچ سێوێک نەخورا بێت.
(٩)
دەبا مەلۆتکەیەکی ژێر درەختی سێوەکە بم؛
هێشتا بەرشەقی خوا نەکەوتبێتم..
من زۆر ڕقم لەو کۆچە بوو..
ئەمزانی
ئەو ڕۆیشتنە گەڕانەوەی نیە.
من چیتر ووشە و ڕستەی کتێبەکان تۆخ ناکەمەوە..
تەنها ژیان دەنوسمەوە بەبێ درۆ..
من هێشتاش خەون بە بینینی خواوە ئەبینم.
کام خوا؟ لە کوێ؟
لەناو لەپی دەستا…
لە بن پەڕەی گوێدا
یان لە هیچ شوێنێ …!

بەرزنجی جەمال
هاوینی ٢٠١٧/ سلێمانی/ کوردسات